

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki ülkemizde hidrolik kırma işlemiyle kaya gazı çıkarmanın su kaynaklarımıza olumsuz etkileri hakkında Orman ve Su İşleri Bakanı Sayın Prof. Dr. Veysel EROĞLU tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ncı ve 99 uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 15/12/2014

Prof. Dr. Hülya GÜVEN
CHP İzmir Milletvekili

Ülkemizde kaya gazı/petrolü rezervinin, yerli kaya gazına dayalı elektrik üretim potansiyelinin, kaya gazı kanunun gazın kullanım hakkı başta olmak üzere taşınması gereken şartların, kaya gazı tesisi işletimi için çevre etki değerlendirme kriterlerinin, insan ve çevre sağlığı üzerine etkilerinin, gazın hidrolik kırılma işlemi ile çıkarılmasında kullanılmasına izin verilecek kimyasalların ve atık yönetiminin belirlenmesi ve başta su kaynaklarımızla ilgili kanunlarımız olmak üzere diğer mevzuatımızda alınması gereken önlemlerin araştırılması için 8/3/2013 tarihli araştırma önergesi vermiştik.

Yer altındaki kaya katmanları arasında bulunan kaya gazı en sık uygulanan yöntemin hidrolik kırma işlemi olduğu görülmektedir. Hidrolik kırma işleminde 7.500 - 34.000 ton su, kum ve zehirli kimyasal, kaya katmanları arasında sıkışmış halde bulunan metanı çıkartmak için yüksek basınçla püskürtülmektedir. Kirli suyun yarısı yer altında kalmakta, metan ile birlikte gazda bulunan radyoaktif elementler ve yaklaşık 200 çeşit kimyasal madde ile kirlenmiş olan 3800 - 15.000 ton su yeniden yeryüzüne çıkmaktadır. Bu kirli su endüstriyel atık olarak kabul edilmektedir. Kirli suda bulunan maddelerin beyin hasarı, doğuştan engellilik ve kanser gibi sağlık sorunlarına yol açabildiği belirtilmektedir.

Kuyular 160 dönüm arazi içinde veya her 4 dönüm başına 16 kuyu şeklinde de konumlandırılabilir. Bir endüstriyel alan, içindeki kuyu başı sayısına göre 20 ile 60 dönüm arasında değişebilmektedir. Bir kaya gazı kuyusunda ömrü boyunca 10 kez hidrolik kırma işlemi yapılabilir. Bir kentte uygun koşullarda 1500'e kadar kaya gazı kuyusu açılabilir. ABD'nde 400.000 kaya gazı kuyusu bulunduğu belirtilmektedir. Kuyu bölgesinde kullanılan makineler, onbinlerce kamyon ve ortaya çıkan atık suyun 34 eyalette kırsal alanları zehirli endüstriyel bölgelere dönüştürdüğü belirtilmektedir. Bu nedenle ABD'nin bazı eyaletlerinde hidrolik kırma işlemiyle kaya gazı ve kaya petrolü çıkarılması işleminin kayalara enjekte edilen sıvıların içme suyunu kirlettiği, hastalıklara neden olduğu, hayvanları zehirlediği ve vahşi yaşamı yok ettiği gerekçesiyle durdurulduğu belirtilmektedir. Fransa ve Bulgaristan'da kaya gazı operasyonlarının yasaklandığı bilinmektedir. Avrupa Birliği Komisyonunun 22/1/2014 tarihli ve 2014/70/EU sayılı "Yüksek Hacimli Hidrolik Kırma Yönetimi Kullanılan Hidrokarbonların (kaya gazı gibi) Arama ve Üretimine Yönelik Asgari Prensipler Hakkında Tavsiye Kararı"nda hidrolik kırma tekniğinin sağlık ve çevre konusunda özel sorunlar yarattığı belirtilmektedir. Kararda kaya gazı gibi hidrokarbonların arama ve üretiminde kullanılacak hidrolik kırma tekniği ve yatay sondaj konularında ölçek ve yoğunluk bakımından Avrupa Birliği'nde çok sınırlı tecrübe bulunduğu da belirtilmektedir. Ayrıca kararda yüksek hacimli hidrolik kırma yöntemi kullanımına neden olabilecek hidrokarbon arama ve/veya üretimi lisansları tahsis edilmeden önce üye devletlerin insan sağlığı ve çevreye etkilerini ve risklerini önlemek, yönetmek ve azaltmak için stratejik çevresel değerlendirmelerini hazırlamaları gerektiği belirtilmektedir.

Ülkemizde iklim değişikliği etkisi, çölleşme, kuraklık, çarpık kentleşme, plansız sanayileşme, sanayi tesislerinin artan su ihtiyacı, su rezervleri yakınındaki 2/B arazilerinin imara açılması ve maden yataklarının işletmeye açılması, tarımda aşırı ve verimsiz sulama, çevre kirliliği, devreye alınmayan atıksu arıtma tesisleri, Hidro Elektrik Santrallerin (HESler) akarsu sisteminde oluşturduğu tahribat, betonlaşma ve son olarak da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yayınlanan yeni Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nde "ÇED gereklidir" ya da "ÇED olumsuz" kararı verilmesi neredeyse imkânsız hale getirilmiş olup su kaynaklarımız tehdit altındadır.

Halen yukarıdaki olumsuz nedenlerle tehdit altında bulunan su kaynaklarımızın kaya gazı ve petrolü gibi aşırı su kullanımı gerektiren, büyük miktarda endüstriyel atıksu üreten ve yer altı sularını zehirleyen bir enerji üretimi türünün devreye girmesiyle tükeneceği ya da kullanılamaz hale geleceği değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda;

1. Bakanlığınızca hidrolik kırma işlemi ile kaya gazı/petrolü çıkarılmasının su kaynaklarımız üzerinde büyük tehdit oluşturacağı düşünülmemekte midir? Şu anda ülkemizde kaya gazı/petrolü arama ve çıkarma çalışmaları hangi yöntemle yapılmaktadır?

2. Kaya gazı/petrolü çıkarılmasında ihtiyaç duyulacak su miktarının ülkemizde hali hazırda artmakta olan çölleşmeye etkisi araştırılmış mıdır? Kaya gazı/petrolü çıkarılmasında ihtiyaç duyulacak su miktarının ülkemizde hali hazırda artmakta olan çölleşmeye etkisine "Çölleşme ile Müdacele Ulusal Strateji Belgesi 2013-2023"te neden yer verilmemiştir? 2023 yılına kadar kaya gazı/petrolü tesisi kurulması öngörülmemiş midir?

3. Kaya gazı/petrolü çıkarılmasında ihtiyaç duyulacak su ve ortaya çıkacak kirli su miktarının su havzalarına olan etkisi araştırılmış mıdır?

4."Ulusal Havza Yönetimi Stratejisi (2014-2023)"te yer alan çalışmada tehditler arasında neden kaya gazı/petrolü tesislerinin yaratacağı kirlilik yer almamıştır?

5. 25/11/2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin "Çölleşme ile Müdacele Ulusal Strateji Belgesi 2013-2023" ve "Ulusal Havza Yönetimi Stratejisi (2014-2023)"ü nasıl etkileyeceği düşünülmektedir? Kaya gazı/petrolü arama ve çıkarma işlemlerinin "ÇED Gerekli Değildir" ve "ÇED Olumlu" kararlarıyla aşırı artması ihtimaline karşı su kaynaklarının kaya gazı/petrolü sektöründe aşırı kullanımının engellenmesi amacıyla Bakanlığınızca ne gibi önlemler alınması düşünülmektedir?